Post festum

Szabadtéri játékok a két világháború között Salzburgban, Szegeden és Pécsett

Szerkesztette:
Kerekes Amália, Kindl Melinda, Szabó Judit

Gondolat Kiadó
Budapest, 2009

Tartalom

Előszó 13

I. Programadó szövegek, programviták

Salzburg

Max Reinhardt: Feljegyzés egy hellbrunni játékszín megalapításáról *(1917)* 53
Hugo von Hofmannsthal: Első felhívás a Salzburgi Ünnepi Játékok programjára *(1919)* 59
Hugo von Hofmannsthal: Salzburgi Ünnepi Játékok *(Moderne Welt, 1921)* 63
Rudolf Holzer: A színház mint ünnep *(1922)* 69
Hugo von Hofmannsthal: A Salzburgi Nagy Világszínház *(Salzburger Festspiel Almanach, 1925)* 74
Hugo von Hofmannsthal: A Salzburgi Ünnepi Játékok közönsége *(1928)* 77
N. N.: Ünnepélyes játékok. Beszélgetés Max Reinhardttal *(1935)* 80

Szeged

Hont Ferenc: Gémier – a szegedi színházról. A Színházi Világszövetség elnökének nyilatkozata a *Délmagyarország* számára *(1927)* 84
N. N. [Juhász Gyula]: Van, de nincs *(Délmagyarország, 1927)* 86
Hont Ferenc: Ünnepi játékok Szegeden *(Széphalom, 1929)* 88
Gerő Dezső: A szegedi passiójátékok problémájának megoldása. Németh Antal dr., a Városi Színház rendezőjének eredeti elgondolása *(Szegedi Szemle, 1929)* 92
Kürthy György: A szegedi passiójátékok kérdéséhez *(Szegedi Szemle, 1930)* 95
N. N.: Játék a szabadtéren *(Délmagyarország, 1931)* 99
N. N.: Szegedi Passió *(Délmagyarország, 1931)* 102
Hont Ferenc: Szabadtéri színjáték *(Délmagyarország, 1931)* 104
Klebelsberg Kuno: Szeged, Budapest, Eger, Esztergom. A szegedi ünnepi játékok után *(Budapesti Hírlap, 1931)* 107

Hevesi Sándor: Játék után *(Budapesti Hírlap, 1931)* 111
Paál Jób: Reinhardt professzor a szegedi ünnepi játékokról *(Délmagyarország, 1931)* 117
Berczeli Anzelm Károly: A szabadtéri játék. Hozzászólás Pásztor József előadásához *(Délmagyarország, 1932)* 122
Ortutay Gyula: Magyar népi szabadtéri játék *(A Színpad, 1935)* 124
Janovics Jenő: A szegedi szabadtéri játékok jövője *(A Színpad, 1937)* 131
N. N.: Nyilatkoznak a szegedi szabadtéri játékok létrehozói. Hogyan született meg a hatodik szegedi szabadtéri játék? *(Színházi Újság, 1937)* 134

Pécs

Az ünneplés és az emlékmű létesítésének előkészítésére kiküldött bizottság: Baranya vármegye és Pécs város közönségéhez *(Pécsi Napló, 1931)* 139
Jules: Pécsi Ünnep *(Pécsi Napló, 1933)* 143
N. N.: Gabriel Pierné *A gyermekek keresztes hadjárata* első szabadtéri előadása a székesegyház előtt *(Pécsi Napló, 1933)* 145
Dr. G. L. [Gálos László]: Az ünneplő Pécs *(Dunántúl, 1933)* 148
S. S. [Sásdi Sándor]: Ünnep a Mecsekalján *(Pécsi Napló, 1933)* 150
N. N.: Pécs dicsérete *(Dunántúl, 1933)* 152
Schmidt Lajos: Beszámoló az 1933. évi június hó 3–11-ig rendezett első Pécsi Ünnepi Hétről 154
K. J. [Kemény József]: Nagy szabadtéri játékokkal ünnepli meg Pécs városa Janus Pannonius születésének 500 éves évfordulóját *(Pécsi Napló, 1934)* 160
N. N.: Kétséges a pécsi ünnepi játékok megtartása. Nincsen még biztosítva az ünnepi játékok anyagi fedezete *(Pécsi Napló, 1934)* 162
N. N.: Hogyan volnának megvalósíthatók a pécsi szabadtéri játékok? A *Pécsi Napló* ankétja *(1934)* 164
K. J. [Kemény József]: Beszélgetés Kelemen Andor dr. apátplébánossal, a pécsi Ünnepi Játékok Baráti Társasága első elnökével *(Pécsi Napló, 1937)* 173
N. N.: Valamennyiünk élénk emlékezetében él... *(Pécsi Napló, 1937)* 175
N. N.: Az önzetlenség jegyében készítik elő a jövő évi ünnepi játékokat *(Pécsi Napló, 1937)* 177
N. N.: Pécsi Ünnepi Játékok. *Missa Sollemnis.* Programfüzet *(1938)* 179

2. Kritikák, kölcsönös reflexiók

Bevezető 185

Salzburg

N. N.: *Jedermann (Világ, 1920)* 197
Raoul Auernheimer: A salzburgi *Akárki (Neue Freie Presse, 1920)* 198
Karl Kraus: A nagy világszínházi csalás *(Die Fackel, 1922)* 202
N. N.: Ünnepi játékok *(Arbeiter-Zeitung, 1922)* 209
Ludwig Hirschfeld: Kis és nagy világszínház.
Benyomások a Salzburgi Ünnepi Játékokról *(Pester Lloyd, 1922)* 212
Stefan Zweig: A város mint keret *(Salzburger Festspiel Almanach, 1925)* 218
Rab Gusztáv: A dobverős halál *(Világ, 1925)* 223
Pünkösti Andor: Salzburgi krízis *(A Toll, 1929)* 225
Pál Miklós János: Dr. Mindenky *(A Toll, 1929)* 230
Ludwig Bauer: Reinhardt és Salzburg *(Pester Lloyd, 1930)* 232
Vér György: A salzburgi játék *(Délmagyarország, 1931)* 236
L. s.: Salzburgi hangok *(Pesti Hírlap, 1931)* 240
aha.: Salzburgi Ünnepi Játékok *(Salzburger Chronik, 1931)* (részletek) 242
Kézai Simon [Pásztor József]: „Te saxa loquuntur".
Szegedi reminiszcenciák Sigismund egykori salzburgi érsek
emlékművénél és más érdekességek *(Délmagyarország, 1931)* 244
Vér György: Hitler és a *Jedermann* a stájer hegyek között
(Délmagyarország, 1931) 248
(-s-): Egy-két megjegyzés az ünnepi játékokhoz *(Szocializmus, 1931)* 252
Anton Kuh: Agyő, Salzburg *(Der Wiener Tag, 1933)* 254
Barabás Loránd: Egy kevés politika, operaelőadások akadályokkal
és Reinhardt éjszakai próbája az évszázados lovardában
(Pesti Napló, 1933) 259
Halász Ferencné: Salzburgi levél *(Pesti Hírlap, 1934)* 263
sz. g.: Barangolás Ausztriában *(Dunántúl, 1935)* 265
Tóth Aladár: A *Jedermann* századszor Salzburgban *(Pesti Napló, 1936)* 269
Josef Reitler: A *Mesterdalnokok* Salzburgban.
Vezényel: Artúro Toscanini *(Neue Freie Presse, 1936)* 274
Agócsy László: Salzburgi levél *(Dunántúl, 1936)* 279
Max Graf: A Salzburgi Ünnepi Játékok kezdete *(Der Wiener Tag, 1937)* 282
(T–ik): Dohnányi *Szegedi miséje* Salzburgban *(Pesti Napló, 1937)* 285

Szeged

Lengyel Vilma: *Magyar Passió.* Az első szegedi szabadtéri játék *(Délmagyarország, 1931)* 287
Karl Sebestyén: Reflektorfény és napsugár *(Pester Lloyd, 1931)* 290
Herczeg Ferenc: Ünnep Szegeden *(Budapesti Hírlap, 1931)* 295
N. N.: Mit akarnak a *Jedermann*-nal? *(Magyarország, 1932)* 298
Pünkösti Andor: Emberi küzdelem és bízva bízás a szegedi Fogadalmi templom előtt *(Újság, 1933)* 299
Vér György: Salzburgi riport a szegedi Dóm térről *(Színházi Élet, 1933)* 304
Gosztonyi Gyula: A szegedi ünnepi hét *(1933)* (részlet) 306
N. N.: Mi és a szabadtéri játékok *(Szegedi Napló, 1934)* 315
N. N.: Miért nem Budapesten? *(Délmagyarország, 1934)* 317
Uzoni László: Ünnepi napok a Tisza partján *(Dunántúl, 1935)* 320
Hajnal Ernő: *Az ember tragédiája* a szegedi szabadtéren *(Dunántúl, 1935)* 323
W.: Szegedi tanulságok *(Pécsi Napló, 1935)* 326
Kemény József: Kritikai megjegyzések a szegedi ünnep játékokról – a Mecsekaljáról *(Pécsi Napló, 1937)* 330
Osváth Tibor Ottó: „Magyar Salzburg" vagy „magyar Szeged" *(Szegedi Napló, 1938)* 333
N. N.: A szabadtéri játékokért *(Délmagyarország, 1938)* 335
N. N.: Pusztaszer és Salzburg *(Délmagyarország, 1939)* 342
N. N.: Az ünnepi játékok új jelentősége *(Délmagyarország, 1939)* 345

Pécs

N. N.: Páratlan érdekességű lesz a pécsi ünnepi hét *(Új Nemzedék, 1933)* 347
Dr. Nendtvich Andor: Pécs ünnepi hete *(Nemzeti Újság, 1933)* 349
N. N.: Megkezdődött a pécsi ünnepi hét *(Nemzeti Újság, 1933)* 351
N. N.: Kelet Salzburgja – Pécs. Ünnepi játékok a székesegyház előtt *(Színházi Élet, 1933)* 352
Belle Ferenc: Szegedi szemmel a mecsekalji szép városban *(Szegedi Új Nemzedék, 1933)* 354
N. N.: Szegedi „idegenforgalmár" tapasztalatai Pécsett *(Délmagyarország, 1933)* 358
(ZS): Megnyílt a pécsi ünnepi hét *(Dunántúl, 1935)* 359
g.: Érdemes-e? *(Pécsi Napló, 1935)* 361
N. N.: Pécs vagy Szeged? Hol adják elő a *Missa Sollemnist*? *(Dunántúl, 1936)* 363

A Pécsi Ünnepi Játékok rendezősége közli... *(Pécsi Napló, 1938)* 365
Kelemen Andor: Pécs ünnepe *(Dunántúl, 1938)* 366
G. L. dr. [Gálos László]: A *Missa Sollemnis* újból meghódította a közönséget *(Dunántúl, 1938)* 369
Lestyán Sándor: *Missa Sollemnis* és *Missa Solennis* a pécsi Dóm téren *(Újság, 1938)* 372
N. N.: A pécsi szabadtéri játék *(Pester Lloyd, 1938)* 374
Babay József: Pécs újra csodát művelt a *Missa Sollemnis* előadásával *(Színházi Élet, 1938)* 376

3. Előadás-elemzések

Bevezető 383

1926 – Salzburg

Hugo von Hofmannsthal: A salzburgi műsor *(Das Süddeutsche Theater)* 392
Lóránt Mihály: Divatrevü a *Jedermann* nézőterén. Beszámoló a salzburgi premierről *(Pesti Napló)* 393
E. N. [Erényi Nándor]: Beszélgetés Darvas Lilivel salzburgi sikeréről, bécsi és berlini új szerepeiről *(Az Est)* 395
N. N. [Juhász Gyula]: Jedermann *(Délmagyarország)* 398
Felix Salten: *Akárki* a szabad ég alatt *(Neue Freie Presse)* 400
Erényi Nándor: „Angyalok és hölgyek – beszállni!" Pillanatképek a *Jedermann* kulisszái mögül, amelyek – nincsenek *(Az Est)* 404
(p–r): Jegyzetek a salzburgi játékokhoz *(Magyar Hírlap)* 407
N. N.: Salzburg – a nagy csalódás *(Der Morgen)* 410
Rudolf Holzer: Salzburg – a nagy beteljesülés. Hivatalos válasz *(Der Morgen)* 415
Heinrich Glücksmann: Salzburgi Ünnepi Játékok *(Pester Lloyd)* 418
or.: Max Reinhardt a Salzburgi Ünnepi Játékokról *(Neues Wiener Journal)* 424
Erzsi von Paulay: Zavaró momentumok. Zárszó a Salzburgi Ünnepi Játékokhoz *(Pester Lloyd)* 426
My. [Migray József]: *Akárki (Jedermann)*. Hugo von Hofmannsthal misztériumának bemutató előadása *(Népszava)* 431
P. A. [Pünkösti Andor]: *Akárki*. Hugo von Hofmannsthal drámai költeménye *(Újság)* 433

Kárpáti Aurél: *Akárki*. A magyar *Jedermann* bemutatója a Fővárosi Operettszínházban *(Pesti Napló)* 435
Kálmán Jenő: Nemcsak a salzburgi ünnepi játékokon, a Fővárosi Operettszínházban is sikert aratott a *Jedermann (Színházi Élet)* 437

1934 – Szeged

A. M.: Álmodozó-ébredező Magyarország *(Neues Wiener Journal)* 439
N. N.: Bánffy Miklós *(Délmagyarország)* 441
l. v. [Lengyel Vilma]: Madách a szegedi Dóm téren *(Délmagyarország)* 443
Osváth Tibor Ottó: *Az ember tragédiája* a Dóm téren *(Szegedi Napló)* 447
Kárpáti Aurél: *Az ember tragédiája*. Szabadtéri előadás Szegeden *(Pesti Napló)* 450
Magyar László: *Az ember tragédiája* szabadtéri előadása Szegeden *(Pesti Hírlap)* 455
Bethlen Margit: *Az ember tragédiája* Szegeden *(Pesti Hírlap)* 458
Mohácsi Jenő: *Az ember tragédiája* Szegeden *(Pester Lloyd)* 461
Pünkösti Andor: Madách a Dóm téren *(Újság)* 466
Harsányi Zsolt: Lucifer: Csortos *(Színházi Élet)* 472
N. N.: Nagy melegséggel fogadta Szeged Schuschnigg osztrák kancellárt *(Magyar Hírlap)* 474
N. N.: A szellemi összetartozás kötelékei *(Neue Freie Presse)* 481
Kemény József: *Az ember tragédiája* a szegedi Fogadalmi téren *(Pécsi Napló)* 483
Ligeti Ernő: A Tisza-parti Salzburg *(Délmagyarország)* 488
szp. á. [Szélpál Árpád]: A *Tragédia* – után. Beszél Hont Ferenc, a szegedi szabadtéri *Tragédia* első megvalósítója *(Népszava)* 491

1936 – Pécs

A Pécsi Ünnepi Játékok rendezőbizottsága: A Pécsi Ünnepi Hétre... 495
Gergye Győző: Miért éppen a *Missa Sollemnis? (Dunántúl)* 499
N. N.: A *Missa Sollemnis* és a kritika *(Dunántúl)* 502
Ujházy György: „A szentmise a legélőbb eleven dráma!" A *Missa Sollemnis* műhelyéből *(Dunántúl)* 504
N. N.: Szerdán a *Missa Sollemnis* előadásával kezdődik Pécs ünnepe *(Budapesti Hírlap)* 508
Katona Jenő: Ünnep készül Pécsett *(Magyarság)* 511
N. N.: A *Missa Sollemnis* pécsi bemutatója *(Magyarság)* 515

Bibó Lajos: Pécs 1686–1936 *(Budapesti Hírlap)* 517
N. N.: *Missa Sollemnis.* Ünnepi játékok Pécsett – június 10–16. *(Pécsi Napló)* 521
Bakos Ákos: Naponta 4000 ember nézi meg a pécsi *Missa* gyönyörű bemutatását *(Az Est)* 524
Pünkösti Andor: Középkori pompával kelt életre Pécsett a régi templomi játék *(Újság)* 526
Lányi Viktor: A pécsi ünnepségek első napja. *Missa Sollemnis (Pesti Hírlap)* 531
F. D.: Die Weihespiele von Pécs *(Pester Lloyd)* 534
Gálos László: A *Missa Sollemnis* szerda esti bemutatóján Pécs történetében példátlan művészi- és tömegsikert aratott *(Dunántúl)* 536
N. N.: Ünnepi játék a pécsi dóm előtt *(Délmagyarország)* 541
T. M.: A *Missa Sollemnis* szabadtéri előadása a pécsi Dóm téren *(Szegedi Napló)* 544
N. N.: A pécsi ünnepi játékokról nyilatkozik Schaurek professzor, a Rádió ma esti előadója *(Új Nemzedék)* 547
N. N.: A pécsi szabadtéri játék új irányt szab a szabadtéri játékoknak *(Pécsi Napló)* 548
N. N.: Nyilatkozik a rendező és a két főszereplő *(Dunántúl)* 551

Pünkösti Andor: Szabad-tér *(Újság, 1938)* 554

Folyóirat-ismertetések 559
A szerzők életrajza 569
Felhasznált irodalom 585
Bibliográfia 596